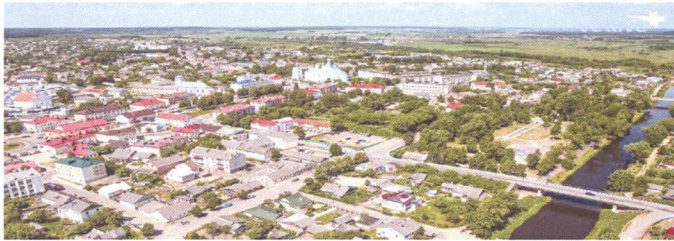

“СЛОНІМСКАЯ ЧЫТАННІ – 2019”
навукова-практычная канферэнцыя, прысвечаная Дню беларускага пісьменства

СЛОНІМ

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
ЦЭНТР ДАСЛЕДАВАННЯЎ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ,
МОВЫ І ЛІТАРАТУРЫ НАН БЕЛАРУСІ
ІНСТЫТУТ МОВАЗНАЎСТВА ІМЯ ЯКУБА КОЛАСА
МІНІСТЭРСТВА ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
ГРОДЗЕНСКИ АБЛАСНЫ ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ
СЛОНІМСКИ РАЁННЫ ВЫКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ

“СЛОНІМСКАЯ ЧЫТАННІ – 2019”

НАВУКОВА-ПРАКТЫЧНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ,
ПРЫСВЕЧАНАЯ ДНЮ БЕЛАРУСКАГА ПІСЬМЕНСТВА

1 верасня 2019 г.

Год
малой
Радзімы

г. Слонім

ПРАГРАМА КАНФЕРЭНЦЫІ

Месца правядзення: Дзяржаўная ўстанова адукацыі “Сярэдняя школа № 5 г. Слоніма” (актавая зала)

Пачатак: 11.00

Рэгламент для дакладаў: 10 мін.

бул. Чырвонаармейская, д. 46

11.00–11.30 — АДКРЫЦЦЁ КАНФЕРЭНЦЫІ

ПРЫВІТАННІ Ў АДРАС УДЗЕЛЬНІКАЎ І ГАСЦЕЙ КАНФЕРЭНЦЫІ:

- **КАВАЛЕНЯ Аляксандр Аляксандравіч**, акадэмік-сакратар Аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар, член-карэспандэнт НАН Беларусі
- **БАЦЯН Сяргей Уладзіміравіч**, галоўны спецыяліст упраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
- **ЗЕЛЯНКО Вольга Уладзіміраўна**, намеснік дырэктара па навукова-даследчай рабоце Навукова-метадычнай установы “Нацыянальны інстытут адукацыі” Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, доктар педагагічных навук, дацэнт
- **ВЯРСОЦКІ Аляксандр Людвігавіч**, начальнік Галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы і па справах моладзі Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта
- **ХОМІЧ Генадзій Баляслававіч**, старшыня Слонімскага раённага выканаўчага камітэта
- **СТРУЖЭЦКІ Тадэвуш Іванавіч**, старшыня грамадскай арганізацыі “Беларускі фонд культуры”

ПРАГРАМА КАНФЕРЭНЦЫІ

Месца правядзення: Дзяржаўная ўстанова адукацыі “Сярэдняя школа № 5 г. Слоніма” (актавая зала)

Пачатак: 11.00

Рэгламент для дакладаў: 10 мін.

бул. Чырвонаярмейская, д. 46

11.00–11.30 — АДКРЫЦЦЁ КАНФЕРЭНЦЫІ

ПРЫВІТАННІ Ў АДРАС УДЗЕЛЬНІКАЎ І ГАСЦЕЙ КАНФЕРЭНЦЫІ:

- **КАВАЛЕНЯ Аляксандр Аляксандравіч**, акадэмік-сакратар Аддзялення гуманітарных навук і мастацтваў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар гістарычных навук, прафесар, член-карэспандэнт НАН Беларусі
- **БАЦЯН Сяргей Уладзіміравіч**, галоўны спецыяліст упраўлення культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
- **ЗЕЛЯНКО Вольга Уладзіміраўна**, намеснік дырэктара па навукова-даследчай рабоце Навукова-метадычнай установы “Нацыянальны інстытут адукацыі” Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, доктар педагагічных навук, дацэнт
- **ВЯРСОЦКІ Аляксандр Людвігавіч**, начальнік Галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы і па справах моладзі Гродзенскага абласнога выканаўчага камітэта
- **ХОМІЧ Генадзій Баляславіч**, старшыня Слонімскага раённага выканаўчага камітэта
- **СТРУЖЭЦКІ Тадэвуш Іванавіч**, старшыня грамадскай арганізацыі “Беларускі фонд культуры”

ДАКЛАДЫ

11.30 – 11.40

ЛАКОТКА Аляксандр Іванавіч, дырэктар Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, доктар гістарычных навук, доктар архітэктуры, акадэмік НАН Беларусі

“Роднае слова ў прасторы мастацкай культуры”

11.40 – 11.50

РАКУЦЬ Таццяна Пятроўна, кіраўнік комплекснага краязнаўчага музея “Дыяменты даўніны” дзяржаўнай установы адукацыі “Новадзявяткавіцкая сярэдняя школа Слонімскага раёна”

“Каштоўная гістарычная спадчына роднага краю як аб’ект навуковага даследавання”

11.50 – 12.00

ЛАКІЗА Вадзім Леанідавіч, намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

“Археалагічная спадчына Слонімшчыны: даследчыкі, помнікі і артэфакты”

12.00 – 12.10

МАКСІМОВІЧ Аляксандр Мікалаевіч, малодшы навуковы супрацоўнік аддзела археалогіі Сярэдніх вякоў і Новага часу Інстытута гісторыі НАН Беларусі, магістр гістарычных навук

“Археалагічнае вывучэнне сярэднявечных помнікаў Слонімшчыны”

12.10 – 12.20

ЛЯЦЭВІЧ Дар’я, вучаніца 11 класа дзяржаўнай установы адукацыі “Новадзявяткавіцкая сярэдняя школа Слонімскага раёна”

“Археалагічны комплекс у наваколлі вёскі Масілавічы Слонімскага раёна”

12.20 – 12.30

КЛЁСАЎ Сяргей Кузьміч, настаўнік геаграфіі дзяржаўнай установы адукацыі “НПК Сялявіцкі яслі-сад – базавая школа Слонімскага раёна”, кандыдат філасофскіх навук

“Вывучэнне геалагічных аб’ектаў на тэрыторыі Азярніцкага сельскага Савета”

12.30 – 12.40

РАДЗЕЦКАЯ Ірына Яўгеньеўна, настаўнік гісторыі дзяржаўнай установы адукацыі “Сярэдняя школа № 2 г. Слоніма”

“Праблема лакалізацыі гістарычнага цэнтра горада Слоніма”

12.40 – 12.50

МЕЗЕНКА Ганна Міхайлаўна, загадчык кафедры агульнага і рускага мовазнаўства Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П.М.Машэрава, доктар філалагічных навук, прафесар

«Штрыхі да “ўрбананімнага партрэта” г. Слоніма»

12.50 – 13.00

КАПЫЛОЎ Ігар Лявонавіч, дырэктар філіяла “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

«Штрыхі да “антрапанімнага партрэта” жыхароў Слонімскага раёна»

13.00 – 14.00 ПЕРАПЫНАК НА АБЕД

14.00 – 14.10

КУРЦОВА Вераніка Мікалаеўна, загадчык аддзела дыялекталогіі і лінгвагеаграфіі філіяла “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

“Іван Кандратавіч Бялькевіч: даследчык скарбаў жывой народнай мовы”

14.10 – 14.20

БУДЗЬКО Ірына Уладзіміраўна, загадчык кафедры беларускай і рускай моў Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

«“Жыровіцкае Евангелле” XVI ст. як помнік беларускай гісторыі і культуры: новыя звесткі пра перапісчыка»

14.20 – 14.30

СЫНКОВА Ірына Анатольеўна, дацэнт кафедры мовазнаўства і краіназнаўства Усходу Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філасофскіх навук, дацэнт

«“Дваццаць дзевяць хурфаў”»: тэкст са Слонімскага кітаба ў кантэксце пісьмовай культуры беларускіх татараў»

14.30 – 14.40

ТАРЭЛКА Міхаіл Уладзіміравіч, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела славістыкі і тэорыі мовы філіяла “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

“Беларускататарскія рукапісы слонімскага паходжання ў айчынных і замежных зборах”

14.40 – 14.50

САВЕРЧАНКА Іван Васільевіч, дырэктар філіяла “Інстытут літаратуразнаўства імя Янкі Купалы” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, доктар філалагічных навук, прафесар

“Літаратурна-публіцыстычны талент Льва Сапегі”

14.50 – 15.00

ЯРМАЛІНСКАЯ Вераніка Мікалаеўна, загадчык аддзела тэатральнага мастацтва філіяла “Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя Кандрата Крапівы” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, доктар мастацтвазнаўства, прафесар

“Тэатр Міхала Клеафаса Агінскага”

15.00 – 15.10

РАГОЙША Вячаслаў Пятровіч, прафесар кафедры тэарэтычнага і славянскага літаратуразнаўства Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар філалагічных навук, прафесар

“Вобраз малой радзімы (Ракаўшчыны) у творчасці Алега Лойкі”

15.10 – 15.20

ВЕРАБЕЙ Анатоль Леанідавіч, дацэнт кафедры гісторыі беларускай літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

“Уладзімір Караткевіч і Алэг Лойка”

15.20 – 15.30

ГАРАНІН Сяргей Лявонцьевіч, намеснік дырэктара па навуковай рабоце філіяла “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, кандыдат філалагічных навук

“Жыровіцкія казанні пра цуды ў кантэксце рэлігійнай культуры Старажытнай Беларусі”

15.30 – 15.40

КЛЮТЧЭНЯ Вераніка Іванаўна, першы намеснік дырэктара Выдавецкага дома “Педагагічная прэса”

“Янка Саламевіч – энцыклапедыст, даследчык, збіральнік беларускіх псеўданімаў і крыптанімаў”

15.40 – 15.50

ТРАФІМЧЫК Анатоль Віктаравіч, вучоны сакратар філіяла “Інстытут літаратуразнаўства імя Янкі Купалы” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, кандыдат філалагічных навук

“Падзел Беларусі ў асэнсаванні паэтаў Заходняй Беларусі і замежжа”

15.50 – 16.00

КАРНЕЙЧЫК Лілія Уладзіміраўна, выкладчык беларускай мовы і літаратуры вышэйшай катэгорыі ўстановы адукацыі “Жыровіцкі дзяржаўны аграрна-тэхнічны каледж”

“Айчына зямная і нябёсная” (да 80-годдзя з дня нараджэння паэта Зьніча)

16.00 – 16.10 ПЕРАПЫНАК

16.10 – 16.20

ЗАБРОДСКАЯ Вольга Святаславаўна, рэдактар 1-й катэгорыі групы падрыхтоўкі і друку рукапісаў Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук

“Эпіталамы другой паловы XVI – першай паловы XVII ст.: геральдычны аспект”

16.20 – 16.30

АНІПЯРКОЎ Вадзім Вадзімавіч, старшы навуковы супрацоўнік аддзела крыніцазнаўства і археаграфіі Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук, дацэнт

“Слоніўская канфедэрацыя 1792–1793: абставіны ўтварэння і накірункі дзейнасці”

16.30 – 16.40

ЛІШЫК Лізавета, ЗАХАРКЕВІЧ Ульяна, вучаніцы 9 класа дзяржаўнай установы адукацыі “Сярэдняя школа № 2 г. Слоніма”

“Асаблівасці тэматычнага багацця і паэтыкі любоўных песень Слоніўскага краю”

16.40 – 16.50

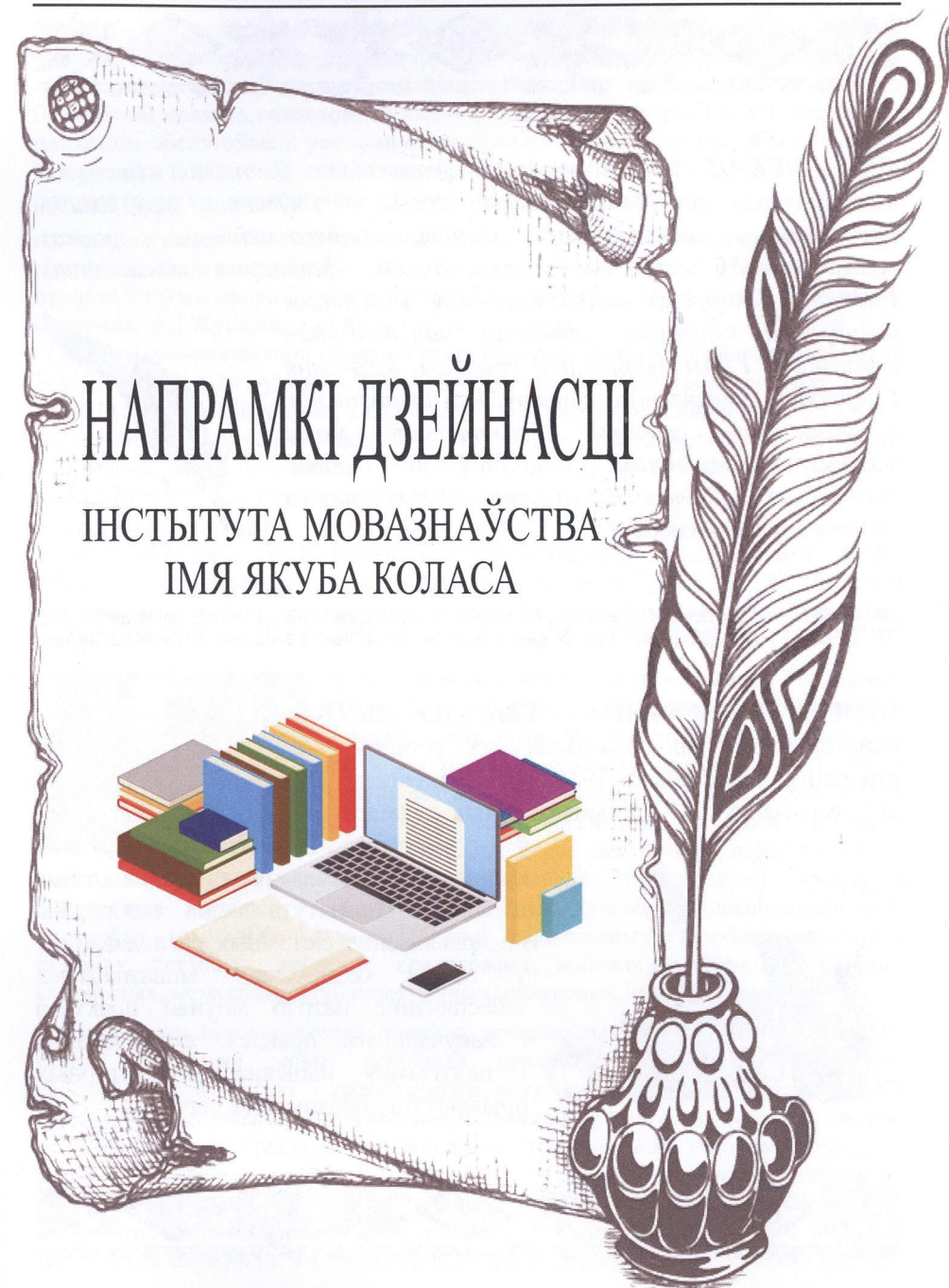
БОГАНЕВА Алена Міхайлаўна, навуковы супрацоўнік сектара этналінгвістыкі і фальклору філіяла “Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа” Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі

“Легендарныя і міфалагічныя наратывы Слоніўшчыны ў экспедыцыйных запісах 2000 г.”

16.50 – 17.00

ТРУБЧЫК Алена Генадзьеўна, старшы навуковы супрацоўнік аддзела ваеннай гісторыі Беларусі Інстытута гісторыі НАН Беларусі, кандыдат гістарычных навук

“Школьная адукацыя на Слоніўшчыне ў час польска-савецкай вайны (1919–1921 гг.)”

БЕЛАРУСКАЯ МОВА – дзяржаўная мова Рэспублікі Беларусь, нацыянальная мова беларускага народа – з’яўляецца неад’емным атрыбутам незалежнасці краіны, найважнейшым сродкам камунікацыі ў асноўных сферах зносін, фактарам кансалідацыі і яднання беларускай нацыі, галоўным элементам беларускай культуры, сімвалам нацыянальнай свядомасці і ідэнтыфікацыі, сродкам захавання і перадачы сацыяльнага вопыту. Паўнаважнае і ўсебаковае развіццё нацыянальнай мовы з’яўляецца гарантам гуманітарнай бяспекі краіны, садзейнічае павышэнню міжнароднага прэстыжу дзяржавы.

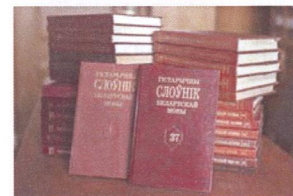

ІНСТЫТУТ МОВАЗНАЎСТВА ІМЯ ЯКУБА КОЛАСА – адна з найстарэйшых навукова-даследчых устаноў нашай краіны. Ён быў створаны 2 лістапада 1929 года рашэннем Прэзідыума Беларускай акадэміі навук на базе мовазнаўчых кафедраў і камісій, што існавалі ў структуры Інстытута беларускай культуры. З самага пачатку існавання дзейнасць Інстытута была накіравана на правядзенне сістэмных даследаванняў у галіне беларускага мовазнаўства, забеспячэнне патрэб моўнай практыкі і навучальнага працэсу, фарміраванне і падтрымку нацыянальна-культурных прыярытэтаў беларускага народа.

У Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа былі падрыхтаваны буйныя фундаментальныя працы па беларускай мове, якія не толькі забяспечылі міжнародны аўтарытэт беларускай філалагічнай навукі, але і засведчылі статус беларускай мовы як самастойнай высакаразвітай літаратурнай мовы, якая можа паспяхова абслугоўваць усе камунікатыўныя і культурныя патрэбы сучаснага беларускага грамадства, сталі тэарэтычнай і факталагічнай базай для вучэбнай літаратуры па беларускай мове для ўсіх узроўняў адукацыі.

Ад часу заснавання Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа ажыццяўляюцца сістэмныя даследаванні па гісторыі беларускага пісьменства. Найбуйнейшымі працамі ў гэтым напрамку з’яўляюцца “Гісторыя беларускай мовы” ў 2-х тамах (акадэмік А.І.Жураўскі, І.І.Крамко, А.К.Юрэвіч, А.І.Яновіч, 1967–1968 гг.), “Развіццё арфаграфічнай сістэмы старабеларускай мовы” (член-карэспандэнт НАН Беларусі А.М.Булыка, 1970), “Гістарычная лексікалогія беларускай мовы” (А.М.Булыка, А.І.Жураўскі, І.І.Крамко, З.К.Турэвіч, А.І.Яновіч і інш., 1970), “Мова беларускай пісьменнасці XIV–XVIII стст.” (А.М.Булыка, А.І.Жураўскі, І.І.Крамко, У.М.Свяжынскі, 1988), “Мова выданняў Францыска Скарыны” (А.М.Булыка, А.І.Жураўскі, У.М.Свяжынскі, 1990), “Рэлігійны слоўнік старабеларускай мовы” (І.У.Будзько, 2003), “Слуцае Евангелле: беларускі рукапіс XVI ст.” (Н.В. Паляшчук, Г.У.Федарэнка, Э.В.Ярмоленка, 2008), “Падручны гістарычны слоўнік субстантыўнай лексікі” у 2 т. (2012), “Кароткі гістарычны слоўнік беларускай мовы” (2015), “Лексіка старабеларускай літаратурна-пісьмовай мовы XIV – сярэдзіны XVI ст.” (2016) і інш.

Адна з найважнейшых падзей – выданне 37-томнага “Гістарычнага слоўніка беларускай мовы”, першага і адзінага ў айчыннай гуманітарнай навуцы даведніка, які з максімальнай паўнатай адлюстроўвае багацце слоўнікавага фонду беларускай мовы XIV–XVIII стст., з’яўляецца надзейнай крыніцай пазнання мінулага Беларусі, дае змястоўную інфармацыю аб сацыяльна-эканамічным жыцці, матэрыяльнай і духоўнай культуры беларускага народа. У выпусках слоўніка дэталёвую лексікаграфічную апрацоўку атрымалі больш за 40 000 слоў, зафіксаваных у граматах, дагаворах, статутах, летапісах, хроніках, хранографіках, воінскіх і рыцарскіх раманах і аповесцях, мемуарных, публіцыстычных, навуковых і рэлігійных творах.

У Інстытуце ажыццяўляецца таксама комплекснае даследаванне сучаснага стану беларускай мовы, асноўных працэсаў і тэндэнцый эвалюцыі яе слоўнікавага складу і граматычнага ладу, сувязей з іншымі славянскімі і неславянскімі мовамі, а таксама падрыхтоўка факталагічнай базы для патрэб сучаснай моўнай практыкі і вучэбнага працэсу на ўсіх узроўнях адукацыі. Вынікам гэтага з’явіліся наступныя працы: “Граматычны слоўнік дзяслова” (2007, 2013); “Граматычны слоўнік назоўніка” (2008, 2013); “Граматычны слоўнік прыметніка, займенніка, лічэбніка, прыслоўя” (2009, 2013); “Русско-беларускі слоўнік” у 3-х тамах (2012, 10-е издание); “Беларуска-рускі слоўнік”

